

УДК УДК 376-056.34

DOI 10.32626/2413-2578.2024-23.5-15

**Z. BRČIAKOVÁ**

<https://orcid.org/0000-0003-0065-3418>

**M. ČARNICKÁ**

<https://orcid.org/0000-0002-3599-9868>

## **SPOLUPRÁCA RODINY A ŠKOLY PRI VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ ŽIAKOV S ADHD**

**Contact : Zuzana BRČIAKOVÁ, PhD.** Katolícka univerzita v Ružomberku Katedra špeciálnej pedagogiky. Ružomberok. SLOVAKIA.  
**Mgr. Marcela ČARNICKÁ, PhD.** Katolícka univerzita v Ružomberku. Katedra špeciálnej pedagogiky. Ružomberok. SLOVAKIA.

**Brčiaková Z., Čarnická M. Spolupráca rodiny a školy pri výchove a vzdelávaní žiakov s adhd.** Rodina a škola sú dve najdôležitejšie prostredia, v ktorých sa žiaci vyvíjajú. Spolupráca medzi týmito dvoma prostrediami je zásadná pre celkový rozvoj žiaka. Keď škola a rodina pracujú spoločne, môžu lepšie porozumieť potrebám a schopnostiam žiaka so syndrómom ADHD a vytvoriť podporné prostredie, ktoré mu pomôže dosiahnuť úspech vo vzdelávaní aj vo všetkých ostatných oblastiach jeho života.

**Kľúčové slová:** rodina, škola, spolupráca, komunikácia, žiak so syndrómom ADHD

**Brakova Z., Charnicka M. Family and school cooperation in raising and educating students with ADHD.** Family and school are the two most important environments in which students develop. Cooperation between these two environments is essential for the overall development of the student. When schools and families work together, they can better understand the needs and abilities of a student with ADHD and create a supportive environment that will help them succeed academically and in all other areas of their lives.

**Keywords:** family, school, cooperation, communication, pupil with ADHD syndrome

### **Výchova a vzdelávanie žiakov s ADHD**

Výchova a vzdelávanie žiakov so syndrómom ADHD sa môže realizovať buď v špeciálnych školách pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, kde je poskytovaná osobitná starostlivosť a pedagogická podpora, alebo môžu byť zaradení do bežných tried v bežných školách s príslušnými podpornými opatreniami, ako sú individuálne

vzdelávacie plány, špeciálne pedagogické metódy, pomocné technológie a podpora zo strany školských poradenských pracovníkov. Cieľom je zabezpečiť, aby títo žiaci mali primerané podmienky na vzdelávanie a aby sa ich individuálne potreby brali do úvahy pri plánovaní a realizácii vyučovacieho procesu.

Vychovávať a vzdelávať žiakov s ADHD je náročné a vyžaduje si špecifický prístup zo strany pedagógov. Títo žiaci často potrebujú viac individuálnej pozornosti a podpory. Správny prístup k výchove a vzdelávaniu žiakov s ADHD zahŕňa komplexný rozvoj ich osobnosti so zreteľom na kognitívnu, emocionálnu a sociálnu stránku. Rozvoj týchto oblastí osobnosti je kľúčový pre celkový rozvoj žiakov s ADHD a poskytuje im základy pre úspešný a vyvážený život. Pedagógovia majú významnú úlohu v podpore tohto rozvoja a vytváraní prostredia, ktoré podporuje ich individuálny rast a úspech.

V edukačnom procese majú pedagógovia k dispozícii množstvo rôznorodých nástrojov a metód, ktoré môžu využiť pri výchove a vzdelávaní nielen intaktných žiakov, ale aj žiakov s ADHD. Niektoré z týchto prístupov a nástrojov sú: rôznorodé vyučovacie metódy, presné didaktické zásady, individuálne prispôsobenie metód, používanie pútavých a zaujímavých didaktických pomôcok. Začlenenie týchto prístupov a nástrojov do edukačného procesu môže pomôcť pedagógom efektívne a úspešne podporovať vzdelávanie žiakov s ADHD a zároveň vytvárať stimulujúce a inkluzívne prostredie, kde sa môžu všetci žiaci úspešne rozvíjať.

Výchova a vzdelávanie žiakov s ADHD je výzvou, ktorá vyžaduje špecifické zručnosti, trpezlivosť a porozumenie nie len zo strany pedagógov, ale aj zo strany rodičov. Dôležité je poskytnúť im podporu a prostredie, v ktorom sa môžu úspešne rozvíjať a dosahovať svoj potenciál.

### **Spolupráca rodiny a školy**

Rodina a škola majú na výchovu a vzdelávanie žiaka veľký vplyv. Je dôležité aby výchova a vzdelávanie v rodine smerovala tým istým smerom ako výchova a vzdelávanie v škole. Jednotný prístup by mal byť nielen u rodičov a pedagógov žiaka, ale u všetkých vyučujúcich i vychovávateľov v školskom klube detí. Nejednotný prístup vedie k prehĺbeniu problémov žiaka (Jucovičová, Žáčková, 2010).

Vhodná spolupráca rodiny žiaka a školy vytvára vzájomnú dôveru, odbúrava predsudky a strach, podporuje toleranciu a hodnotovú orientáciu žiakov podľa individuálnych možností, posilňuje u žiakov radosť z učenia a ochotu aktívne sa zapájať do vyučovacieho procesu. Zlepšuje podporu pri prekonávaní problémov (Hudecová, Kováčová, 2020).

Vhodná spolupráca rodičov a pedagógov, obvykle sleduje tieto skutočnosti: sociokultúrnu úroveň rodiny žiaka so syndrómom ADHD, fungovanie rodiny, sleduje sa výchovný štýl, poruchy alebo problémy, ktoré

sa môžu vyskytnúť v rodinnej komunikácii a ich dopad na duševnú pohodu žiaka (Hučík a kol., 2018).

Dobrá vzájomná spolupráca školy a rodiny má pozitívny vplyv na žiakov. Pod spoluprácou školy a rodiny sa rozumejú aktivity pedagogických a odborných zamestnancov školy a rodičov slúžiace k zjednocovaniu sa v otázkach výchovy a vzdelávania žiakov (Emmerová, 2017).

Hučíková, Hučík (2010) vyzdvihli spoluprácu rodičov a pedagógov na prvé miesto. Jednotný prístup je pre žiaka veľmi dôležitý a vychovávatelia si to musia uvedomiť. Okrem spolupráce sú aj zvyšné rady potrebné, hlavne pre uľahčenie výchovy a vzdelávania žiaka so syndrómom ADHD.

Rodičia a pedagógovia si vytvárajú určité predstavy o vzájomnej spolupráci už pri prvom stretnutí pri zápise žiakov do prvého ročníka. Každá škola má určitú predstavu o tom, akú formu spolupráce očakáva od rodičov, kde začínajú a končia kompetencie oboch strán. Tieto očakávania môžu byť vo viacerých prípadoch rozdielne (Vágnerová, 2014).

Potvrďuje sa, že dobrá kooperácia školy a rodiny vyžaduje:

- *systematické poskytovanie informácií* rodičom o dianí v škole a o osobnostnom vývine ich dieťaťa prostredníctvom triedneho učiteľa, asistenta učiteľa, výchovného poradcu alebo školského psychológa či špeciálneho pedagóga;
- *programy spolupráce* s rodičmi a učiteľmi pri intervenciách v súvislosti s elimináciou problémov a porúch žiakov v správaní, v učení alebo v súvislosti s profesionálnou orientáciou a výberom profesie žiakov;
- *aktívnu spoluprácu* rodičov na dianí školy, zapojenie rodičov do záujmovej činnosti, výletov, besied, diskusných klubov a pod.;
- *recipročné vzdelávanie* rodičov a učiteľov navzájom (Gajdošová, 2017).

### **Možnosti spolupráce rodiny a školy**

Pri práci so žiakom so syndrómom ADHD je najdôležitejšie zapojiť do práce čo najviac členov rodiny aj školu. Dôležité je snažiť sa porozumieť potrebám žiaka a hľadať spolu s rodinou a školou čo najkomplexnejšie možnosti pomoci. Naozaj porozumieť potrebám žiaka je byť o krok pre ním. Týmto spôsobom sa rodine i pedagógom v škole podarí vybudovať si vzťah so žiakom a motivovať ho ku zmene (Štepina, 2010).

Vzájomná podpora rodičov a pedagógov je veľmi dôležitá, ak chceme, aby žiak so špecifickými problémami v škole prospieval. Žiaci so syndrómom ADHD zo svojho syndrómu nevyrastú, budú potrebovať pomoc, kontrolu, štruktúru a podporu veľa rokov. Rodičia, ktorí chcú svojmu dieťaťu doma pomôcť a želajú si snahu pedagóga podporiť, potrebujú, aby pedagóg bol pre nich ľahko dosiahnuteľný a aby bol vnímavý a citlivý (Riefová, 2010).

Pedagógovia očakávajú od rodičov ochotu spoločne riešiť problémy. Rodičia vytvárajú pozitívne rodinné prostredie, vychovávajú, kontrolujú a starajú sa o svoje deti. Rodičia zaistia to, že ich deti budú nosiť do školy

potrebné pomôcky. Zaujímajú sa o zmysluplné využitie voľného času svojich detí. So záujmom sa stretávajú s pedagógmi, plnia požiadavky a potreby pedagógov v prospech ich detí (Fitznerová, 2010).

Rodičia a pedagógovia by sa mali dohodnúť na určitom ciele, ktorý chcú splniť pri výchove a vzdelávaní žiaka so syndrómom ADHD. Cieľ by mal byť reálny a splniteľný, napríklad spoločná snaha o rovnaké postupy vo výchove a vzdelávaní. Najdôležitejšia je vzájomná komunikácia medzi rodičom a pedagógom. Je možnosť dohodnúť sa na tom, že pedagóg bude posielat' rodičom krátku správu o prebranom učive, aby sa mohli s dieťaťom efektívnejšie pripravovať na vyučovanie. Môže to byť akýsi denník o tom, čo bolo prebrané a aké sú domáce úlohy z jednotlivých predmetov. Dieťa by si malo úlohy zapisovať samo, ale pedagóg by ich mal skontrolovať a dopísať k nim svoj komentár (Jucovičová, Záčková, 2010).

Pre deti s ADHD je typické kolísanie aktivity, pozornosti a výkonu medzi jednotlivými dňami. Často poznajú rodičia, niekedy aj samé deti, podľa kvality rannej nálady, aký bude deň. Alebo to ukáže priebeh prvej hodiny v škole. Mala by fungovať výmena informácií medzi učiteľom, rodičom a dieťaťom, aké kto vníma varovné signály a aké opatrenia si taký deň vyžaduje. Postupne sa môže vytvoriť program aspoň čiastočne kompenzujúci nerovnomernosti fungovania a posilňuje sa tým základná trojica zvládania (komunikácia, ochota, spolupráca).

Je dobré, ak sa pedagógovia s rodičmi radia a posielajú im domov konkrétne návrhy, ako dieťaťu pomáhať. Pedagógovia musia rodičom jasne oznámiť, čo od nich očakávajú, a že sú pripravení na spoluprácu s nimi. Rodičia by mali navštíviť triedu svojho dieťaťa, aby sa mohli presvedčiť, aké náročné je pre pedagógov učiť a riadiť viac ako tridsať detí s najrôznejšími potrebami a postarať sa o nich. Pedagógovia zase získajú väčší rešpekt k rodičom, ak budú rodičov pozorne počúvať a keď zistia, ako sa problémy s ADHD prejavujú v rodinnom živote a sociálnej oblasti (Riefová, 2010).

Rodičia by mali pravidelne konzultovať s pedagógom problémy pri vzdelávaní, mali by byť oboznámení s používaným výchovno-vzdelávacím programom, súhlasiť s ním a nadväzovať na neho výchovným vedením v rodine. Rodičia aj pedagógovia by sa mali snažiť umožniť žiakovi vyniknúť v niektorej jeho schopnosti a nadanie, aby sa zvýšila jeho sebadôvera (Drtilková, 2007).

Orientovať sa na silné stránky znamená identifikovať tie rysy alebo správanie, v ktorých žiak vyniká a podporovať ich v nich. Tieto schopnosti môžu byť skryté, každopádne existujú a je úlohou rodičov, ale aj pedagógov ich nájsť. Ak sa rodičia a pedagógovia orientujú na silné stránky žiakov, pestujú v nich sebadôveru a motiváciu, pretože pri tom kladú dôraz na zručnosti a nie na zlyhanie (Saline, 2019).

Na pravidelných spoločných rozhovoroch by sa mal zúčastňovať aj žiak. Tieto rozhovory by sa mali konať aj za predpokladu, že žiak vykonal niečo zlé. Dôležitá je pre žiaka pochvala a podpora, aby sa nebál chodiť domov zo školy, aj keď má naň pedagóg sťažnosť. Žiaka na týchto rozhovoroch by mali rodičia a pedagóg nechať hovoriť a vyjadriť svoj názor. Ak sa rodičia, pedagóg a žiak spoločne dohodnú na určitom pravidle, je vhodné dané pravidlo zapísať, prípadne aj podpísať všetkými prítomnými (Jucovičová, Žáčková, 2010).

Škola a rodina spolupracujú rôznymi formami. *Medzi individuálne formy spolupráce* patrí pozvanie rodičov do školy, návštevy v rodine, individuálny rozhovor a ďalšie formy písomného styku. Práve písomný styk učiteľa s rodičmi je najčastejšie používanou formou spolupráce. Takáto forma však už v súčasnosti nepostačuje a je potrebné hľadať aj iné možnosti. *Medzi kolektívne formy spolupráce* zaraďujeme triedne schôdze (najrozšírenejšia kolektívna forma spolupráce školy a rodiny), dni otvorených dverí, besedy a ďalšie aktivity organizované školou. V súčasnosti je rozšírená predovšetkým elektronická forma komunikácie. Niektorí rodičia uprednostňujú pasívnu účasť na daniach v škole, ďalší zas preferujú aktívnu participáciu (Emmerová, 2017).

Epsteinová hovorí o niekoľkých stupňoch zapojenia rodičov do života školy: plnenie základných rodičovských povinností, komunikácia rodina – škola, taktiež zapojenie rodičov ako dobrovoľníkov do činnosti školy, zapojenie rodičov do rozhodovaní o záležitostiach školy a do školskej komunity (Čapek, 2013).

### **Komunikácia medzi rodinou a školou**

Pri výchove a vzdelávaní žiakov je veľmi dôležité, aby učitelia a iní odborní zamestnanci školy vedeli komunikovať s rodičmi žiakov. Pri ich spoločnom stretnutí nesmie byť cítiť nadradenosť, alebo naopak podradenosť. Stranou musia ísť aj predsudky voči sociálnemu postaveniu, národnosti, či rase. S rodičmi je potrebné jednať chápavo, taktne, priamo a zrozumiteľne.

Aby bola vzájomná komunikácia medzi pedagógmi a rodičmi zrozumiteľná a mohla viesť k pozitívnej atmosfére, je nutné hneď na začiatku otvorene hovoriť o svojich očakávaniach, o svojom poňatí úspešnosti, o potrebách, ktoré ako rodičia máme. Je však zároveň nevyhnutné poskytovať pedagógom maximálnu podporu a pomoc, zásadnou chybou je prenášanie celej zodpovednosti za výsledky výchovno-vzdelávacieho procesu na pedagóga. Podobne ako je tomu aj v iných sociálnych interakciách, aj v procese interakcie rodič – pedagóg hrá významnú úlohu komunikačný vzor a stratégie, ktoré si subjekty v priebehu života osvojili. Podstatná je tiež skúsenosť, akú každá skupina v priebehu svojho života utvára s druhou skupinou, ak sa pedagógovia stretávajú skôr s rodičmi rovnako naladenými, či naopak stretávajú rodičov s odlišnou

predstavou. Je preto dôležité viesť rodičov aj pedagógov ku snahe o vzájomné porozumenie a opakovanie ponúkať obom stranám spôsoby, ktoré im pomôžu k navodeniu pozitívnych sociálnych interakcií (Šauerová, Špačková, Nechlebová, 2012).

Pri práci so žiakmi so syndrómom ADHD je veľmi dôležitá schopnosť pedagóga komunikovať s rodičmi. Rodičia žiakov sú veľmi citliví na informácie o svojich deťoch a hlavne negatívne informácie v nich môžu vzbudzovať nežiaducu odozvu. Pocit ohrozenia dieťaťa u nich vyvoláva potrebu dieťa obhajovať až po spochybňovanie názorov pedagóga. Niekedy trvá určitú dobu, kým medzi pedagógom a rodičmi dôjde k vytvoreniu vzájomnej dôvery. Na druhej strane je dôležité vychádzať z toho, že rodičia skutočne poznajú svoje dieťa najlepšie a poznajú ho aj v súvislostiach, ktoré sa v škole neprejavujú. Je preto potrebné rodičom citlivo načúvať a ich názory a skúsenosti brať do úvahy. Keď rodičia získajú dojem, že pedagóg má ich dieťa rád a myslí to s ním dobre, žiadne problémy vo vzťahoch nenastávajú (Švarcová, 2011).

Rietzler a Grolimund (2018) uvádzajú, že rozhovory rodičov s pedagógmi majú pozitívny priebeh vtedy, keď si obe strany uvedomujú, že chcú pre žiaka so syndrómom ADHD to najlepšie a premýšľajú o tom, aké konkrétne postupy by v škole alebo doma mohli priniesť zmeny.

Bera (2019) zdôrazňuje dôležitosť komunikácie s rodičmi aj v situácii, ak chce pedagóg „vybočiť“ zo zabehnutých koľají a začať učiť po novom. Je potrebné, na túto zmenu rodičov prostredníctvom komunikácie pripraviť a ukázať im aj iné nové možnosti.

Vďaka komunikácii s rodičom žiaka so syndrómom ADHD si navzájom odovzdávame informácie. Informácie o prospechu žiaka, o tom ako napreduje, čo dosiahol, aké sú naše postrehy, aký je jeho psychický stav, ako sa začlenil do kolektívu a rovnako informujeme aj o prípadných problémoch. Funguje to aj naopak. Rodič odovzdáva prostredníctvom komunikácie informácie o dieťati pedagógovi, vychovávateľovi. Vďaka tejto interakcii sa vzťahy medzi školou a rodinou budujú, tvoria, vyvíjajú (Belz, Siegrist, 2011).

### **Efektívna komunikácia medzi rodinou a školou**

Aby mohol pedagóg žiaka spolu s rodičom žiaka efektívne komunikovať a dobre viesť rozhovor, potrebuje sa riadiť istými stratégiami, z ktorých považujeme za významnejšie najmä nastoliť dôveru. Rodič pri komunikácii musí mať pocit, že pedagóg má záujem riešiť situáciu, daný problém k vzájomnej spokojnosti. Pri rozhovore je potrebné vytvoriť atmosféru dôvery, preto aby sa rodičia cítili bezpečne a komunikovali bez strachu, otvorene a úprimne (Gajdošová, 2017).

Pre nastolenie dôvery je potrebné, aby pedagóg v rozhovore s rodičmi prejavil záujem o to, čo mu rodičia hovoria. Zároveň je vhodné, ak pedagóg použije výroky spolu s neverbálnymi prejavmi správania, ktoré ukážu

rodičovi, s ktorými rozpráva, že má oňho záujem, je voči nemu senzitivny, empatický (Hornáková, 2014).

Pre efektívne vedenie rozhovoru je potrebné, aby pedagóg poznal niektoré faktory, ktoré mu môžu uľahčiť komunikáciu s rodičmi. Medzi tieto faktory patrí najmä, vhodne a zrozumiteľne sformulované otázky pre rodičov. Pri kladení otázok brať do úvahy vek a vzdelanie rodičov. Vyhýbať sa dlhým a zložitým otázkam v ktorých používame cudzie slová. Vyhýbať sa otázkam vyžadujúcim odpoveď áno alebo nie (Fitznerová, 2010).

Pri rozhovoroch s rodičmi sa vyhýbame otázkam, ktoré uvádzajú rodičov do rozpakov. Používame veľa alternatívnych otázok, vyhýbame sa sugestívnym otázkam. Kriticky analyzujeme informácie. V závere rozhovoru informácie spoločne zosumarizujeme (Šuverová, 2011).

Pedagóg by mal vedieť počúvať a všímať si neverbálne prejavy správania rodičov, pedagóg počas rozhovoru nielen pozorne počúva, čo mu rodičia hovoria a usiluje sa informácie si zapamätať, ale tiež si všíma, ako to rodičia hovoria, ba dokonca si všíma to, čo sa v rozhovore nepovedalo (Gajdošová, 2017).

Efektívna komunikácia a spolupráca medzi rodičmi žiakov a pedagógmi je vzorom správania pre žiakov. Vhodná komunikácia a spolupráca by mala byť výsledkom snaženia rodičov žiakov so syndrómom ADHD a pedagógov. Vzťahy medzi rodinou a školou nie sú nikdy automaticky partnerské. Ich vytvorenie si vyžaduje mnoho úsilia (Žiaková, Šlosár, 2018).

### **Bariéry spolupráce medzi rodinou a školou**

Podľa Emmerovej (2017) problémom spolupráce školy a rodiny sa javia nerealistické očakávania rodičov od školy (napr. škola sa postará o prevenciu sama, ak má škola problémy so žiakom vyrieši ich bez zaťažovania rodičov a pod.) a naopak, nerealistické očakávania školy od rodičov (rodina sa postará, aby do školy chodili len neproblémoví žiaci, rodičia budú automaticky súhlasiť so všetkým, čo škola ponúka a pod.). Úlohou pedagógov, najmä triednych pedagógov, je korigovať nerealistické požiadavky a podporovať požiadavky realistické.

Emmerová (2017) ďalej uvádza, že existujú rôzne predstavy. Predovšetkým rozdielne predstavy zo strany pedagógov a rodičov v delbe právomocí a zodpovednosti za výchovu žiaka. Táto skutočnosť môže byť zdrojom konfliktov medzi pedagógom a rodičom. Neriešenie konfliktov môže v krajnom prípade vyústiť do agresívneho správania rodiča.

Lipnická (2017) uvádza, že je potrebné počítat' so skutočnosťou, že rodičia môžu pri komunikácii s pedagógom reagovať neproduktívne, napríklad, keď nevhodne uplatňujú:

- *bránenie* – nekriticky dieťa posudzujú, nepripúšťajú u neho problémy, nevidia príčiny v dieťati;

- *obviňovanie* – príčiny problémov dieťaťa nachádzajú v neprofesionálnom prístupe učiteľa;
- *ochraňovanie* – zastávajú sa dieťaťa, prehnane ho ochraňujú a obhajujú jeho nedostatky a problémy;
- *osočovanie* – zastierajú pravdu, nepravdivo a nespravodlivo ohovárajú, odsudzujú a hania učiteľa;
- *orodovanie* – prosia o výhody pre dieťa, o to, aby sa jeho problémy neriešili alebo boli trpené.

Rodičia by nemali s učiteľmi bojovať, ale spolupracovať. Spolupráca medzi rodičmi a učiteľmi je kľúčová pre úspech dieťaťa vo vzdelávaní. Keď rodičia prejavujú záujem o školu a aktívne sa zapájajú do vzdelávacieho procesu svojho dieťaťa, môžu výrazne prispieť k jeho úspechu.

### **Význam spolupráce medzi rodinou a školou**

Je potrebné, aby sa rodičia aktívne zaujímali o vzdelávanie svojho dieťaťa, pretože tento záujem má pozitívny vplyv a súvislosť so školskými pokrokmi dieťaťa. Svojím záujmom o jeho vzdelávanie mu rodičia dávajú najavo, aký význam prisudzujú jeho dobrému školskému prospechu a tiež, aký význam prisudzujú jemu ako osobe. V posledných rokoch sa záujem rodičov o školu zvýšil. Je však známe, že práve rodičia, s ktorými by pedagógovia najviac potrebovali spolupracovať sa v škole skoro nikdy neobjavia. Ale ani v prípade, kedy sa rodičia nikdy nezúčastnia rodičovských stretnutí a nevyužívajú ani ostatné možnosti ako sa s pedagógmi stretnúť, nemusí ísť o rodičovský nezáujem o školské výsledky ich detí. Keď rodičia nikdy nechodia na stretnutia, mala by sa škola opýtať sama seba, prečo je v získavaní ich pozornosti tak neúspešná. Možno, tiež títo rodičia cítia veľký rešpekt pred školou a jej pedagógmi. Alebo možno vedia, že sa ich dieťaťu nedarí dobre a buď sa hanbia, alebo o svojom dieťati nechcú počuť zlé správy. Niektoré školy v tom vidia veľký problém. Aby priviedli rodičov do školy a vytvorili s nimi také kontakty, ktoré by viedli ku spolupráci. Je potrebné u týchto rodičov zaujať pozitívnu stratégiu. Porozprávať sa s nimi, čo môžu spolu urobiť pre prospech dieťaťa a akceptovať skôr oblasti vo výchovno-vyučovacom procese, kde je dieťa úspešnejšie (Fontana, 2003).

Gajdošová uvádza, že výsledky výskumov aj skúsenosti pedagógov a psychológov z praxe škôl potvrdzujú, že dobrá vzájomná spolupráca školy a rodiny má výrazne pozitívny vplyv na školskú úspešnosť žiakov v škole: zlepšuje motiváciu žiakov pre učenie a ich disciplínu v procese výchovy a vzdelávania, zvyšuje študijnú výkonnosť žiakov, a čo je rovnako dôležité, znižuje a odstraňuje problémy žiakov v správaní. Dokonca sa potvrdilo, že ak sa aj sami rodičia aktívne spolupodieľajú na edukačných intervenciách, pozitívny účinok intervenčných postupov smerom k náprave problémov správania a učenia u žiakov sa zvyšuje (Gajdošová, Dostupné na internete: <https://www.aspsr.sk/dokumenty/spolupraca.pdf>).



Vzájomná spolupráca je čím ďalej tým dôležitejšia pre všetkých, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľajú na výchove a vzdelávaní žiaka so syndrómom ADHD. Je len na nás akou úrovňou spolupráce sa budeme riadiť. Úspech dosiahneme vtedy, keď spojíme svoje vedomosti, nápady a sily (Hudecová, 2020).

### **Alternatívne možnosti efektívnej spolupráce medzi rodinou a školou**

Alternatívou je nový prístup pri praktických stretnutiach s rodičmi, kedy rodič nie je už len pozorovateľom, ale sa aj aktívne zapája do procesu a aktívne vstupuje do interakcie so žiakom podľa inštrukcií pedagóga. Takéto stretnutia sú náročné nie len na prípravu, ale aj na celý ich priebeh. No keď sa spojí premyslená organizácia činnosti so zameraním pedagógov a ochotou rodičov, výsledok a efekt je citelný (Chalupová, Suchožová, Ustahalová, 2007).

K ďalším možnostiam spolupráce medzi rodinou a školou patria telefonické odkazy v prípade potreby, videozáznamy z vyučovacích hodín zachytávajú prácu a správanie žiakov počas vyučovania, workshopy týkajúce sa výchovy a vzdelávania žiakov so syndrómom ADHD. Škola prijíma návrhy od rodičov, ako efektívnejšie vytvárať podmienky, ktoré budú podporovať učenie sa žiakov v škole aj v domácom prostredí (Bedrnová, Zikl, 2012).

Je potrebné informovať rodičov o inovačných programoch a inovovaných učebných plánoch a učebných osnovách v škole. Vypracovať zoznam profesií alebo aj schopností rodičov a požiadať ich, aby participovali na besedách k profesionálnej orientácii a voľbe povolania (Hučík a kol., 2018).

V súčasnosti je veľmi dôležitá aktívna spolupráca rodičov so školou. Aktívna účasť a zapojenie sa rodičov do záujmovej činnosti, výletov, besied, diskusných klubov, recipročných vzdelávaní rodičov a pedagógov navzájom (Orieščiková, 2013).

Z pohľadu Rurvisa, Crossa a Sunshineho (2013) je účasť rodiča na školských podujatiach efektívnou formou spolupráce. Pedagóg, vychovávateľ sa môže pýtať na dojmy, postrehy a pocity rodiča, komunikujú spolu o dieťati a tak vzťahy medzi rodinou a školou sa upevňujú. Rodič tak získava pozitívny pohľad na školu a prácu pedagóga, vychovávateľa. Je priamo účastný na dianí v škole, môže objektívne hodnotiť či kritizovať.

Organizovať výcvikové programy pre rodičov, kde rozvíjajú svoje sociálne zručnosti zamerané aj na zvládanie náročných životných situácií (Hudecová, 2020).

Podľa Bedrnovej a Zikla (2012) besedy patria k rozšírenej forme spolupráce rodičov a školy. Môže ísť o besedy s rôznymi odborníkmi lekármi, špeciálnymi pedagógmi, psychológmi a ďalšími odborníkmi

pracovníkmi, ktorí majú zaujímavé skúsenosti zo života z praxe so žiakmi so syndrómom ADHD.

Dobrá spolupráca rodiny a školy je kľúčová pre úspech žiaka so syndrómom ADHD vo výchove a vzdelávaní. Zlepšuje motiváciu žiakov pre učenie a ich disciplínu v procese výchovy a vzdelávania, zvyšuje študijnú výkonnosť žiakov, znižuje a odstraňuje problémy žiakov v správaní. Aktívna účasť rodičov na edukačných intervenciách môže mať ešte výraznejší pozitívny vplyv na nápravu problémov so správaním a učením u žiakov so syndrómom ADHD.

### References

1. **BEDRNOVÁ, P., ZIKL, P.** 2012. *Dítě s mentálním postižením ve škole*. Praha: Grada Publishing, a.s. 144 s. ISBN 978-80-247-3854-3.
2. **BELZ, H., SIEGRIST, M.** 2011. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*. 2. vyd. Praha: Portál, s.r.o. 376 s. ISBN 80-7367-930-9.
3. **BERO, P.** 2019. Patria rodičia do školy? In: *Dobrá škola*. roč. X, č. 1, s. 43. ISSN 1338-0338.
4. **ČAPEK, R.** 2013. *Učitel a rodič*. Praha: Grada Publishing, a.s. 200 s. ISBN 978-80-247-4640-1.
5. **DRTÍLKOVÁ, I.** 2007. *Hyperaktivní dítě: Vše, co potřebujete vědět o dítěti s hyperkinetickou poruchou (ADHD)*. 2. vyd. Praha: Galén, 2007. 87 s. ISBN 978-80-7262-447-8.
6. **EMMEROVÁ, I.** 2017. Spolupráca školy s rodinou v inkluzívnej škole a školskí sociálni pedagógovia. In: JANOŠKO, P., KUŠNÍROVÁ, V. (Eds.) *Inkluzívna škola a rodina. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. [cit. 20.03.2024]. ISBN 978-80-223-4464-7. Dostupné na internete: [//prolp.sk/wp-content/uploads/2018/03/2017\\_Inkluz%C3%ADvna-%C5%A1kola-a-rodina-zbornik.pdf](http://prolp.sk/wp-content/uploads/2018/03/2017_Inkluz%C3%ADvna-%C5%A1kola-a-rodina-zbornik.pdf).
7. **FONTANA, D.** 2003. *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál, s.r.o. 384 s. ISBN 80-7178-626-8.
8. **FITZNEROVÁ, I.** 2010. *Má médítě s handicapem*. Praha: Portál, s.r.o. 159 s. ISBN 978-80-7367-663-6.
9. **GAJDOŠOVÁ, E.** *Spolupráca školy s rodinou*. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra psychológie. [cit. 20.03.2024]. Dostupné na internete: <https://www.aspsr.sk/dokumenty/spolupraca.pdf>.
10. **GAJDOŠOVÁ, E.** 2017. Spolupráca školy a rodiny v inkluzívnej edukácii – príklad dobrej praxe. In: JANOŠKO, P., KUŠNÍROVÁ, V. (Eds.) *Inkluzívna škola a rodina. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. [cit. 20.03.2024]. ISBN 978-80-223-4464-7. Dostupné na internete: [//prolp.sk/wp-content/uploads/2018/03/2017\\_Inkluz%C3%ADvna-%C5%A1kola-a-rodina-zbornik.pdf](http://prolp.sk/wp-content/uploads/2018/03/2017_Inkluz%C3%ADvna-%C5%A1kola-a-rodina-zbornik.pdf).
11. **HORNÁKOVÁ, M.** 2014. *Kroky k inkluzívnej škole*. Ružomberok: VERBUM – vydavateľstvo KU. 160 s. ISBN 978-80-561-0187-2.
12. **HUČÍKOVÁ, A., HUČÍK, J.** 2010. *Metodické minimum pre pedagóga o ADHD, ADD A ŠPU*. 1. vyd. Bratislava: Metodické-pedagogické centrum v Bratislave. 44 s. ISBN 978-80-8052-351-0.
13. **HUČÍK, J. a kol.** 2018. *Špeciálna pedagogika pre pomáhajúce profesie 2*. Prešov: Prešovská univerzita.

252 s. ISBN 978-80-555-2171-8. **14. HUDECOVÁ, A.** 2020. *Rodina s dieťaťom s ohrozením vo včasnej starostlivosti*. Ružomberok: VERBUM - vydavateľstvo KU. 135 s. ISBN 978-80-561-0774-4. **15. HUDECOVÁ, A., KOVÁČOVÁ, B. a kol.** 2020. *Rodina s dieťaťom s postihnutím vo včasnej starostlivosti*. Ružomberok: VERBUM - vydavateľstvo KU. 202 s. ISBN 978-80-561-0775-1. **16. CHALUPOVÁ, A., SUCHOŽOVÁ, E., USTOHALOVÁ, T.** 2007.1.vyd. *Hľadáme možnosti partnerstva rodiny a školy*. Prešov: metodicko-pedagogické centrum. 58 s. ISBN 978-80-8045-467-8. **17. JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H.** 2010. *Neklidné a nesoustředěné dítě ve škole a v rodině*. 1.vyd. Praha: GradaPublishing. 240 s. ISBN 978-80-247-2697-7. **18. LIPNICKÁ, M.** 2017. *Poradenská činnost učitele v mateřské škole*. Praha: Portál, s.r.o. 104 s. ISBN 978-80-262-1179-2. **19. ORIEŠČÍKOVÁ, H.** 2013. *Integrácia jednotlivcov s mentálnou retardáciou*. 1. vyd. Ružomberok: VERBUM - vydavateľstvo KU. 106 s. ISBN 978-80-561-0020-2. **20. PURVIS, B. K., CROSS, R. D., SUNSHINE, L. W.** 2013. *Dítě v nové rodině*. Praha: GradaPublishing, a.s. 256 s. ISBN 978-80-247-4535-0. **21. RIEFOVÁ, S. F.** 2010. *Nesoustředěné a neklidné dítě ve škole*. 4.vyd. Praha: Portál, s.r.o. 256 s. ISBN 978-80-7367-728-2. **RIETZLER, S., GROLIMUND, F.** 2018. *Ako sa úspešne učíť s ADHD. Praktický poradca pre rodičov*. Bratislava: NOXI, s.r.o. 255 s. ISBN 978-80-8111-472-4. **SALINE, S.** 2019. *Co by vaše dítě s ADHD chtělo, abyste věděli*. Praha: Portál, s.r.o. 232 s. ISBN 978-80-262-1513-4. **22. ŠAUEROVÁ, M., ŠPAČKOVÁ, K., NECHLEBOVÁ, E.** 2012. *Speciální pedagogika v praxi*. Praha: GradaPublishing, a.s. 248 s. ISBN 978-80-247-4369-1. **23. ŠTEPINA, M.** 2010. Podpora rodinám s deťmi s poruchami správania a/alebo a ADHD. In: *Mosty k rodině*. roč. 1, č. 2, s. 5-7. ISSN 1338-2713. **24. ŠUVEROVÁ, S.** 2011. *Interpersonálne kompetencie učiteľa vo vzťahu k rodičom dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami*. In: Katedra pedagogiky FHPV v Prešove. *Medzinárodná vedecká elektronická konferencia pre doktorandov, vedeckých pracovníkov a mladých vysokoškolských učiteľov*. [online]. Prešov: Katedra pedagogiky FHPV PU v Prešove. [cit. 15.03.2024]. ISBN 978-80-555-0482-7. Dostupné na internete: <http://videoportal.fhvp.unipo.sk/2011/konf-ped/Zbornik.pdf> . **25. ŠVARCOVÁ, I.** 2011. *Mentálná retardácia*. Praha: Portál, s.r.o. 224 s. ISBN 978-80-7367-889-0. **26. VÁGNEROVÁ, M.** 2014. *Současná psychopatologie pro pomáhající profesie*. Praha: Portál, s.r.o. 816 s. ISBN 978-80-2620-696-5. **27. ŽIAKOVÁ, T., ŠLOSÁR, D.** 2018. *Súčasná perspektíva sociálnej inklúzie ľudí s mentálnym znevýhodnením*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. 120 s. ISBN 978-80-8152-651-0.

Авторський внесок: Z. Brčiaková – 50%, M. Čarnická – 50%.

Стаття отримана 11.02.2024 р.